

Las Squadras

1

Informaziuns generalas e messadi tier la radunonza communal dils 9 d'october 2024

Messadi per la radunonza communal dils 09-10-2024

Messadi per la radunonza communal dils 09-10-2024 allas 20.00 uras a Rabius

La suprastonza communal suttametta a Vus las suandontas fatschentas:

1. Avertura e beinvegni
2. Elecziun da 2 dumbravuschs
3. Protocol dalla davosa radunonza communal dils 12-06-2024
4. Elecziun da delegai e suppleants en corporaziuns da vischnauncas (perioda d'uffeci 2022-2025)
5. Tractaziun ed approbaziun dils statuts dalla Corporaziun dallas vischnauncas concessiunarias dallas Ovras Electricas Reinanteriur SA
6. Tractaziun ed approbaziun dil project seiv gronda per ual da Puzastg e concessiun dil credit brut da 1'440'000 francs per mauns dalla votaziun all'urna
7. Orientaziuns
8. Varia

Tractanda 3: Protocol

Il protocol dalla radunonza communal dils 12-06-2024 ei staus exponius public e disponibels sin la pagina d'internet naven dils 21-06-2024 duront 30 dis. Il protocol sa era vegnir abbonaus.

Tractanda 4: Elecziun da delegai e suppleants en corporaziuns da vischnauncas (perioda d'uffeci 2022-2025)

Muort midadas tier il presidi dalla SanaSurselva e tier il presidi dalla Corporaziun serenera Zavragia basegna ei elecziuns complementaras per la perioda d'uffeci 2022-2025.

Corporaziun serenera Zavragia

Avon entgin temps ha il president dalla Corporaziun serenera Zavragia *Albert Demont*, Trun communicau sia abdicaziun sco president dalla corporaziun sin la fin digl onn 2024. Albert Demont ei entraus en uffeci sco president dalla cumissiun serenera Zavragia igl onn 2001. Duront ils davos 23 onns ha el presidiu la corporaziun cun gronda premura ed in bien maun. La suprastonza communal deplorescha l'abdicaziun, ha

denton tutta capientscha persuerter. Ella engrazia al president partent per la gronda lavur prestada e giavischa ad el per igl avegnir tut mo il bien. Muort l'abdicaziun ha la cumissiun stuiu ir alla tscherca d'in successur. Ei legra la suprastonza communal da saver nominar *Walter Deplazes*, Surrein sco successur d'Albert Demont. Walter Deplazes ha sco inschignier ed anteriur president communal gronda savida e capientscha per ils fatgs dalla serenera. La suprastonza communal engrazia al Walter per star a disposiziun per quella impurtonta funcziun.

SanaSurselva

Muort terminaziun digl engaschi sco geraua dalla vischnaunca da Sagogn ha la presidenta dalla SanaSurselva *Martina Beeli* stuiu remetter igl uffeci. La suprastonza engrazia a Martina Beeli per la lavur prestada en favur dalla sanadad da nossa regiun. Sin damonda ei il parsura communal *Patrick Schaniel* sedeclarau promts da surprender il presidi dalla SanaSurselva. Cunquei ch'el ei vegnius elegius dalla radunonza da delegai il zercladur 2024 sco president ha la radunonza communal sebasond sin art. 29 dalla constituziun communal d'eleger in niev delegau. La suprastonza communal propona d'eleger gerau *Gion Battista Huonder* ch'ei actualmein suppleant sco niev delegau. Sco nova suppleanta propona la suprastonza communal d'eleger geraua *Cornelia Cathomas*.

A caschun dalla radunonza communal sa secapescha era vegnir amplifichau las propostas.

Proposta

La suprastonza communal propona alla radunonza communal d'eleger las candidatas ed ils candidats numnai ellas corporaziuns da vischnauncas.

Tractanda 5: Tractaziun ed approbaziun dils statuts dalla Corporaziun dallas vischnauncas concessiunarias dallas Ovras Electricas Reinanteriur SA

Il dretg dallas auas ha ellas vischnauncas dalla Cadi ina liunga tradiziun. Ils 7 da fenadur 1956 han las vischnauncas dalla Cadi ensemen cul cantun Grischun e la Nordostschweizerische Kraftwerke AG (NOK) fundau las Ovras electricas Reinanteriur SA (ORA) cun sedia a Mustér. Igl intent dall'ORA era lu ed ei

aunc adina dad utilisar la forza hidraulica dil Rein Anteriu e da ses flums laterals.

Cull'approbaziun entras il Cussegl pign (Regenza) dil cantun Grischun, ils 29 da december 1959, ein ils contracts dallas concessiuns denter las vischnauncas dalla Cadi e l'ORA pil dretg d'utilisaziun dallas auas dallas vischnauncas concessiunarias entrai en vigur.

Las concessiuns han in cuoz dad 80 onns che ha entschiet il mument che l'ORA ha priu en funcziun las maschinas igl 1. d'october 1968 e finescha ils 30 da settember 2048.

Igl acziunariat dall'ORA semetta ensemen sco suonda:

– vischnauncas concessiunarias	8.500 %
vischnaunca Tujetsch	1.750 %
vischnaunca Medel/Lucmagn	0.250 %
vischnaunca Disentis/Mustér	1.375 %
vischnaunca Sumvitg	1.250 %
vischnaunca Trun	2.625 %
vischnaunca Breil/Brigels	1.250 %
– cantun Grischun	10.000 %
– Axpo Power AG, Baden	81.500 %

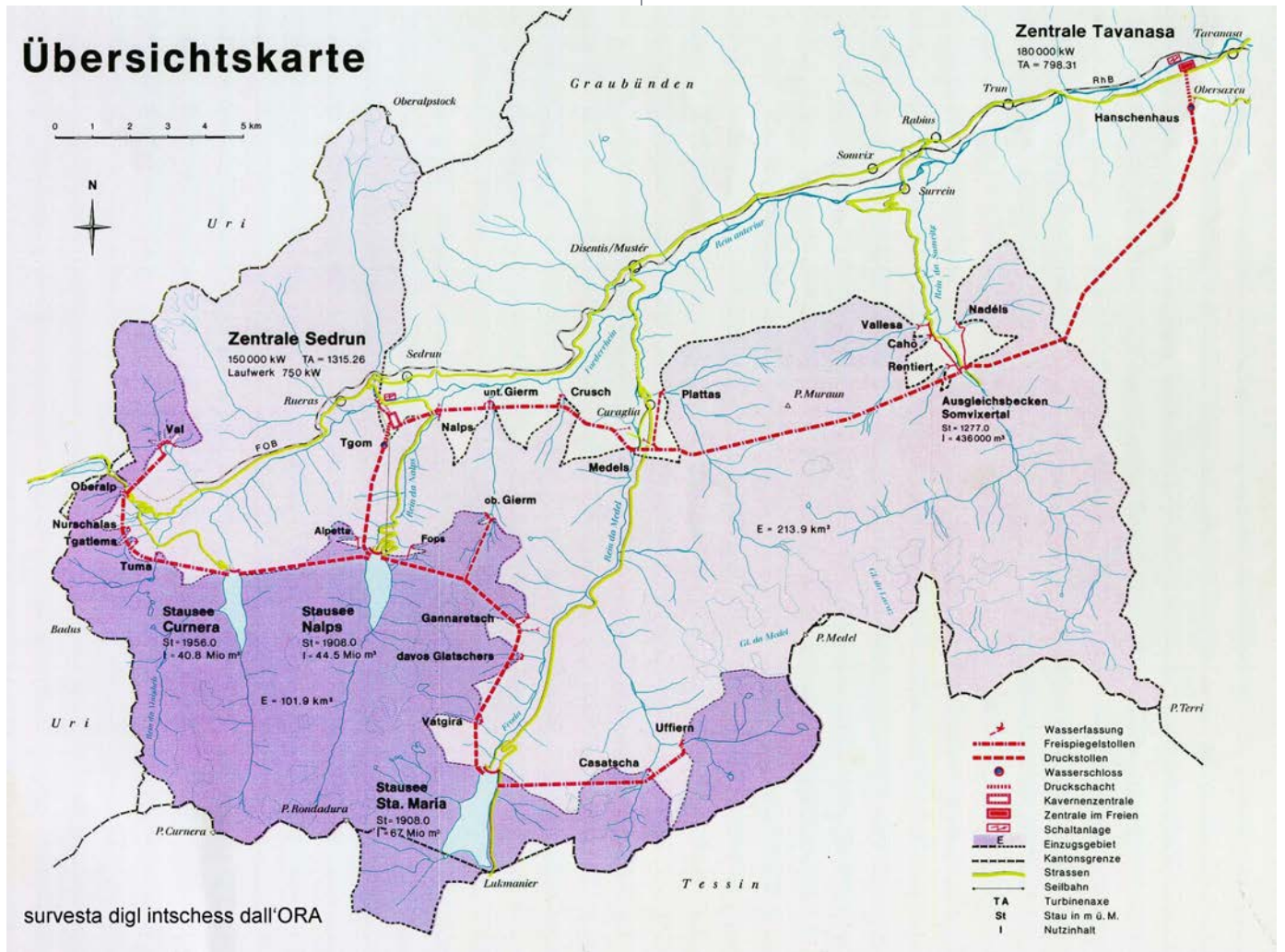
Las vischnauncas concessiunarias han il dretg dad in sez el cussegl d'administraziun dall'ORA. Ils onns 1978 han las vischnauncas giu decidiu il turnus dalla representanza el cussegl d'administraziun. La conferenza dils presidents communalis dalla Cadi fuorma il ligiom denter las vischnauncas

e l'ORA. Oz representa il president communal dalla vischnaunca Medel/Lucmagn, *Claudio Simonet*, ils interess dallas vischnauncas dalla Cadi el cussegl d'administraziun dall'ORA.

Oz ein biebein $\frac{2}{3}$ dil temps da concessiun spiradas. Duront quei temps ha l'ORA utilisau cun success las forzas dall'aua dallas vischnauncas. Las vischnauncas han saviu profitar da tscheins d'aua sco era dallas dividendas annualas dall'ORA. Sper quellas entradas han las vischnauncas saviu profitar dalla vendita dall'energia da participaziun e da concessiun. Quellas entradas ein stadas d'immens grond'impurtonza pil svilup da nossas vischnauncas muntagnardas.

L'economisaziun dall'energia da participaziun e da concessiun per las vischnauncas ha la conferenza dils presidents communalis dalla Cadi surdau agl inschignier Walter Deplazes, Surrein ensemen cun *Ciril Deplazes*, meinafatschenta dall'Energia Alpina, Sedrun.

Sco menziunau scadan igl onn 2048 ils contracts da concessiun denter las vischnauncas e l'ORA. Entochen quei onn succedan las contractivas davart il retuorn a tschep sebasond sin la legislaziun federala e cantunala. Tenor art. 29 dalla lescha cantunala davart il dretg dallas auas (LDAG; DG 810.100) ein ils possessurs dallas ovras electricas (ils concessiunaris) obligai da mantener quellas da tut temps en in bien stan ed en buna funcziun. Renovescha ni engrondescha il concessiunari cumparts dallas ovras electricas che ein

pertuccadas dil retorn a tschep e muossa el si che las investziuns san buca vegnir amortisadas entochen alla fin dalla concessiun, san las vischnauncas ed il cantun sin damonda separticipar vid las investziuns (art. 30 al. 1 LDAG). La participaziun succeda sebasond sin art. 30 al. 2 LDAG e sin fundament d'in plan da tscheins e d'amortisaziun fixaus ensemen cul concessiunari. Per ch'il concessiunari sappi planisar las investziuns a moda persistente eisi prudent da s'accordar cun ina cunvegientscha per la valor restonta aschi baul sco pusseivel. Quei mandat da contrahar ed elaborar ina cunvegna per la valor restonta dall'ORA ensemen cun il cantun ed il concessiunari e quei en num dallas vischnauncas ha la conferenza dils presidents communalas dalla Cadi surdau igl onn 2023 a Walter Deplazes, inschignier ed a Patrick Schaniel, president communal da Sumvitg. Ils dus mandataris ein stai involvai directamein ellas contractivas pertuccont il retorn a tschep avon temps dall'Ovra Russein SA sin intschess dallas duas vischnauncas da Mustér e Sumvitg.

Tgei ulteriuras sfidas spetgan las vischnauncas entochen il termin dalla scadenza dallas concessiuns ils 30 da settember 2048?

- 2033 Tenor la legislaziun pil dretg dallas auas cantunal sco era federal han ils concessiunaris d'annunziar 15 onns avon la scadenza dalla concessiun allas vischnauncas concessiunarias schebein els giavischan da prolungir la concessiun dil dretg dallas auas ni buc.
- 2038 Entochen sil pli tard 10 onns avon la scadenza dallas concessiuns decida mintga vischnaunca sur dalla prolungaziun da sia concessiun ni sur dil retorn a tschep.
- 2038-48 Las vischnauncas ed il cantun contraheschan cull'ORA pertuccont la prolungaziun dalla concessiun ni sur dil retorn a tschep. La decisiun finala vegn prida da mintga vischnaunca. Il cantun sto surprendre la decisiun dallas vischnauncas.

Tier quellas sfidas s'audan il contrahar cun l'ORA en special cun l'Axpo Power AG sco era da metter atras ils interess dallas vischnauncas visavi tuttas partidas ed en special era visavi il cantun. La Regenza ed il Cussegl grond han definiu la direcziun per l'utilisaziun futura dalla forza hidraulica indigena en in pupi «Strategia dalla forza hidraulica dil Grischun 2022-2050». Quella strategia ha la finamira da mantener la segirtad dil provediment cun electricitad el cantun, d'augmentar il dretg da cundecisiun en connex cun il tractament dalla resursa indigena aua, da contonscher las finamiras dalla politica d'energia e dil schurmetg dil clima sco era da mantener plazzas da lavur el cantun. Secapescha che las vischnauncas dalla Cadi han per part las medemas finamiras sco il cantun, denton il cantun ha ina vesta generala per igl entir cantun e buca en special per las particularitads dallas vischnauncas dalla Cadi. Quei fatg ei semussaus clar e bein a caschun dallas contractivas pil retorn a tschep avon temps tier l'Ovra Russein. Ils representants dallas duas vischnauncas han contrahau persuls cun ils exponents dall'Axpo Hydro Surselva AG e pér cu ins era pli u meins perina ein ils representants dil cantun separticipai el process dallas

contractivas. Quell'experientscha muossa che nus stuein star en sez per nos interess e per nies avantatg e quei cun nossas atgnas forzas.

Motivs da s'organisar e fundar ina corporaziun da vischnauncas

Sco sura menziunau spetgan sin las vischnauncas concessiunarias grondas sfidas concernent las differentas damondas davart las concessiuns actualas cun l'ORA, la participaziun al cussegl d'administraziun dall'ORA, l'economisaziun dall'energia dallas vischnauncas ed en special il retorn a tschep e las concessiuns futuras dil dretg dallas auas. Ils megliers resultats per nossas vischnauncas savein contonscher mo sche nus essan units enviars nos partenaris. Ussa havein aunc il temps da sepreparar sin quellas sfidas cun baghegiar si las cumpetenzas necessarias per la finala contonscher il meglier resultat pusseivel. Cun fundar ina corporaziun da vischnauncas han las vischnauncas concessiunarias ina megliera pusseivladad d'influenzar comunablamein e pli sistematicamein las decisiuns che ston vegnir pridas el decuors dils proxims onns che sche mintga vischnaunca contrahescha individualmein e persula. La corporaziun coordinescha e representa ils interess e giavischs comunabels ed era quels particulars dallas vischnauncas concessiunarias enviars la concessiunara e visavi tiarzas persunas. Denter auter prepara ella per mauns dallas vischnauncas concessiunarias la basa per decider e las informaziuns en connex cun las damondas suramenziunadas.

Statuts dalla corporaziun da vischnauncas

Sut il num «Corporaziun dallas vischnauncas concessiunarias dallas Ovras Electricas Reinanteriur SA», suandont numnada COORA, secollegian las vischnauncas concessiunarias dall'ORA tier ina corporaziun da vischnauncas dil dretg public el senn digl art. 52ss. dalla lescha cantunala da vischnauncas (LV; DG 175.050). Quella fuorma giuridica ei enconuschenta allas vischnauncas ed il meglier adattada per quest intent. Il sez dalla COORA duei esser el liug dall'administraziun ch'ei actualmein aunc buca fixaus. Las lavurs d'administraziun dalla COORA dueien tenor pusseivladad vegnir surdadas ad in'administraziun communalada dad ina dallas vischnauncas concessiunarias.

Igl intent dalla COORA duei primarmein esser da coordinar e representar ils interess e giavischs comunabels dallas vischnauncas concessiunarias enviars la concessiunaria (ORA) sco era enviars tiarzas persunas. In impurtont pensum dalla COORA ei l'economisaziun dall'energia da participaziun e da concessiun dallas vischnauncas. Plinavon nominescha la COORA il representant dallas vischnauncas el cussegl d'administraziun resp. ella cumissiun da finanzas dall'ORA. Tut las vischnauncas concessiunarias ein commembras dalla COORA. Quei ein Breil/Brigels, Disentis/Mustér, Medel/Lucmagn, Sumvitg, Tujetsch e Trun. Quellas vischnauncas fuorman era las vischnauncas dalla corporaziun. Organs dalla COORA ein la totalitad dils habitonts cun dretg da vuschar dallas vischnauncas dalla corporaziun, la radunonza da delegai, la suprastanza dalla corporaziun e la cumissiun da gestiun.

La radunonza da delegai secumpona da mintgamai in representant da mintga vischnaunca dalla corporaziun che vegn elegius da mintga singula vischnaunca. La quota dallas vuschs dallas singulas vischnauncas correspunda dad ina vart alla cumpart procentuala dil tscheins d'aua e da l'autra vart alla cumpart vid il capital d'acziun dall'ORA. Las vuschs vegnan adattadas sin fundament da midadas vid il tscheins d'aua respectivamein vid la cumpart al capital d'acziun dallas vischnauncas concessionarias.

La suprastonza dalla corporaziun ei responsabla per l'administraziun dalla corporaziun. L'incarica principala ei l'execuziun dallas incumbensas statutaras el rom digl intent dalla corporaziun, en special da representar l'entira participaziun dallas vischnauncas al capital d'acziun dall'ORA sco era da decider davart l'execuziun dils dretgs da participaziun. La suprastonza secumpona da 3 tochen 5 commembers. La conferenza dils presidents communalas dalla Cadi sa eleger entochen dus commembers ella suprastonza dalla corporaziun. Sper quellas incaricas elaborescha la suprastonza dalla corporaziun il rapport annual, il quen da gestiun e la bilanza sco era il preventiv per mauns dalla radunonza da delegai. La revisiun annuala dil quen da gestiun e la bilanza vegn fatga dil post da revisiun che vegn elegius dalla radunonza da delegai. Ils cuosts dalla corporaziun per ademplir las incumbensas statutaras sco era ils cuosts d'administraziun vegnan reparti sin las vischnauncas concessionarias tenor la media dallas quotas da vuschs sco sura descret.

Ina vischnaunca concessionaria sa extrar alla fin d'in onn calendar dalla corporaziun, risguardond in termin da visada da treis onns. La dissoluziun dalla corporaziun sa vegnir concludida cun $\frac{2}{3}$ dallas vischnauncas concessionarias e la maioritad dils votants.

Suenter che tuttas vischnauncas han approbau ils statuts e decidiu da fundar la COORA duei quella entscheiver la lavur cun l'entschatta digl onn 2025.

Il sboz dils status ei disponibels sin la pagina d'internet www.sumvitg.ch e sa vegnir retratgs tier l'administraziun communal da duront las uras da spurtegl.

Conclusiun

Las sis vischnauncas dalla Cadi han decidiu egl onn 1955 da collaborar ensemen cun il Cantun e la NOK per saver utilisar la forza hydraulica dil Rein Anterior e da ses flums laterals. Las entradas ord ils tscheins d'aua, ord la vendita dall'energia da concessiun e da participaziun sco era ord las dividendas ein entradas d'immens gronda muntada per nossas vischnauncas. Uss entscheiva in'ulteriura fasa fetg impurtanta per nossas vischnauncas. Igl ei da decider co vinavon cun la concessiun dil dretg dad utilisar nossas auas che scada egl onn 2048, pia en 24 onns. La conferenza dils presidents communalas dalla Cadi ei dil meini che las rispostas sin tut las damondas che sedattan per exempel ord il tema dil retuorn a tschep, ord il contrahar ed elaborar ina cunvegna per la valur restonta dall'ORA ni era ord damondas muort la participaziun all'ORA san vegnir sliadas il meglier cun s'organisar en ina corporaziun da vischnauncas che s'occupescha cun tut quellas damondas en num dallas vischnauncas.

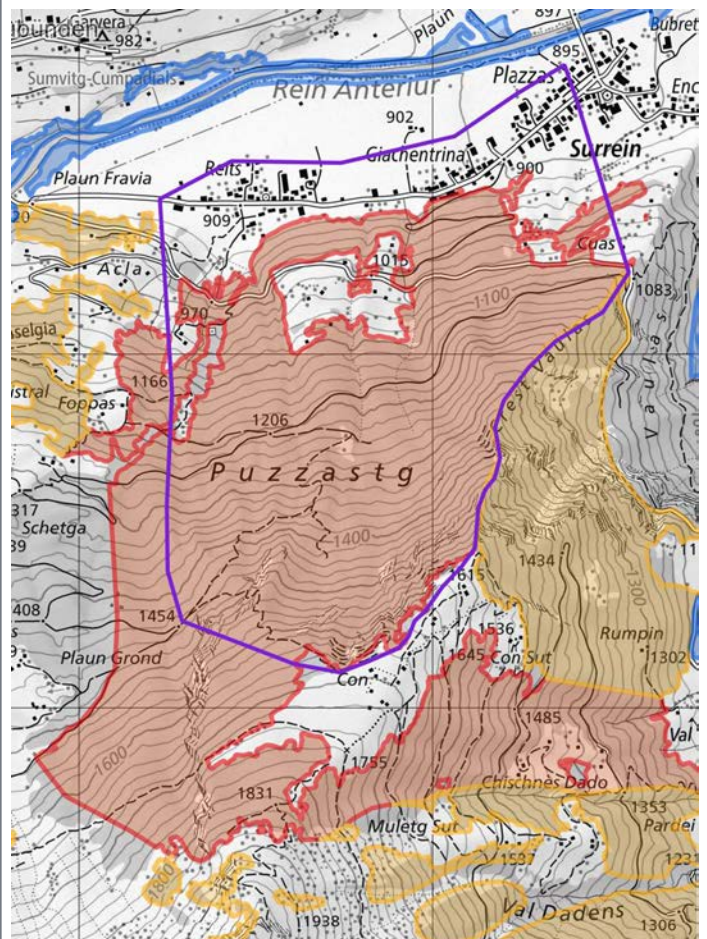
Proposta

La suprastonza communal propona sin proposta dalla Conferenza dils presidents communalas dalla Cadi

- da separticipar e fundar la «Corporaziun dallas vischnauncas concessionarias dallas Ovras Electricas Reinanterior SA»,
- d'approbar ils statuts dalla «Corporaziun dallas vischnauncas concessionarias dallas Ovras Electricas Reinanterior SA» (COORA).

Tractanda 6: Tractaziun ed approbaziun dil project seiv gronda per uaul da Puzastg e concessiun dil credit brut da 1'440'000 francs per mauns dalla votaziun all'urna

Documents digl onn 1907 muossan ch'igl uaul da Puzastg fatschentava la populaziun gia avon varga 100 onns. Gia da gliez temps ha la vischnaunca stuiu s'occupar cun il schurmetg encunter prighels dalla natira ed en special encunter las lavinas. Ina comunicaziun dil Cussegl pign (Regenza) per mauns dalla vischnaunca da Sumvitg egl archiv documentescha ch'igl ei vegniu baghegiu empremas lavineras a Puzastg da quei temps. Dapi lu eis ei vegniu fatg grondas investiziuns en lavineras da tuttas sorts ed en terrassas, plantaziuns, repars ed en la via da Puzastg. Tut quellas investiziuns han giu la finamira da mantener igl uaul da schurmetg che protegia ils quartiers da Surrein-Giachentrina e Surrein-Reits sco era la via Val encunter prighels dalla natira. Suandonta carta muossa il perimenter il qual vegn protegius digl uaul da schurmetg.

perimeter Puzastg

Gia dapi plirs decennis ei la munconza dalla regiuvinaziun digl uaul ch'ei la problematica principala enconuschenta. Questa problematica ei gia vegnida tractada igl onn 1989 en in artechel ella gasetta dalla gruppa «Schweizerische Gebirgswaldpflegegruppe». In motiv principal per la munconza da regiuvinaziun ei il ferm squetsch dalla selvaschina. Per reducir il squetsch eis ei vegniu introduciu l'entschatta dils onns 1990 ina catscha cun accent principal sin camutschs e tscharvas. Plinavon eis ei vegniu investau en mesiras da protecziun encunter la selvaschina. Ei setracta da mesiras sco seivs da differentas grondezias, mieds chemics ni schurmetgs encunter scursar. Numerusas uatgas sco era studias han denton mussau che quellas mesiras han buca purtau igl effect giavischau. Ulteriurs motivs per la munconza da regiuvinaziun digl uaul ein l'exposiziun, la pendenza, las jarvas aultas che fan umbriva, la greppa e las valettas. Oz ei la regiuvinaziun digl uaul da Puzzagstg ellas parts impurtontas en in stan miserabel. Las suadontas fotografias muossan il svilup digl uaul. L'emprema fotografia ei digl onn 1986 e la secunda fotografia digl onn 2019. Questas fotografias muossan co il diember da plontas ha priu giu ed igl augment da largias egl uaul.

fotografia digl onn 1986

fotografia digl onn 2019

Igl onn 2023 ha la radunonza communal concediu in credit da 650'000 francs per la sanaziun dallas lavineras egl uaul da Puzzagstg. Questas lavurs ein vegnidas fatgas las davosas duas stads. La sanaziun dallas lavineras ei stada necessaria muort l'erosiun e squatsch che han caschunau gronds donns vid ils fundaments e vid ils rempars. Tier la projectaziun dalla sanaziun eis ei semussau che las lavineras sanadas han en paucs onns

ils medems donns sch'ei reussescha buca da retener il process d'erosiun. Cunquei che las plontas veglias sederschan cul temps eis ei da quintar ch'igl uaul giuven sa buca crescher suenter. Consequentamein fissan ulteriurs rempars pertuccai da donns egl avegnir. La suletta pusseivladad da retener l'erosiun e stabilisar il terren sin ina gronda surfatscha e duront liung cuoz ei igl uaul da schurmetg.

Analisa da variantas

Gia dapi plirs onns accumpogna il *biro d'inschignier Gadola SA* da Rabiun cun ils responsabels davart digl uffeci cantunal d'uaul e prighels dalla natira la vischnaunca tier l'analisa dalla situaziun e tier la planisaziun da mesiras per megliurar la situaziun digl uaul da schurmetg. Denter auter ha il biro elaborau differentas variantas sco basa da decisiun.

Variantas null

- neginas mesiras forestalas
- neginas mesiras da catscha
- manteniment dallas lavineras existentas
- buc engrondir cun lavineras novas

Variantas mesiras tecnicas

- neginas mesiras forestalas (seivs)
- mesiras da catscha (catscha intensiva)
- manteniment dallas lavineras existentas
- largias pli grondas vegnan cumpensadas cun mesiras tecnicas

Variantas seivs pintgas

- mesiras forestalas cun seivs pintgas e miez grondas
- mesiras da catscha (catscha intensiva)
- manteniment dallas lavineras existentas
- largias pli grondas vegnan cumpensadas cun mesiras tecnicas

Variantas seiv gronda

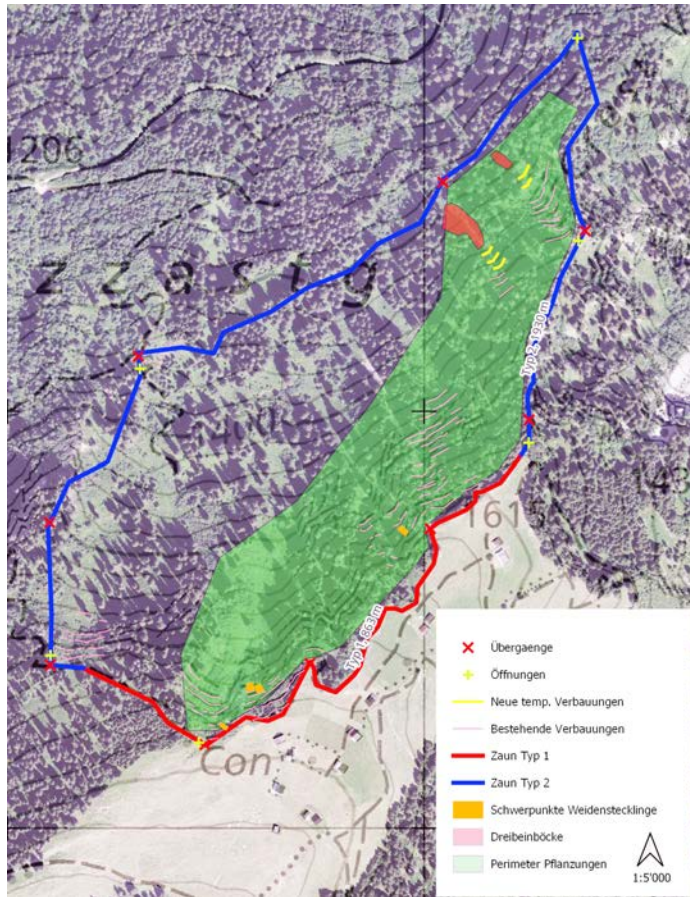
- construcziun d'ina seiv gronda
- negina catscha intensiva
- manteniment dallas lavineras existentas
- sche necessari engrondir cun mesiras tecnicas

La suletta pusseivladad da retener l'erosiun e stabilisar il terren sin gronda surfatscha e duront liung cuoz ei igl uaul da schurmetg. L'analisa ha mussau che sulettamein la varianta cun in seiv gronda possibilitescha ina regiuvinaziun digl uaul e consequentamein igl effect giavischau. Sin fundament da quest fatg ha la suprastanza communal decidiu da perseguir la varianta da construir ina seiv gronda per schurmegiar igl uaul da schurmetg da Puzzagstg. Igl avantatg dad ina seiv gronda en cumparegliazion cullas mesiras gia pridadas e variantas descrettas ei ch'ins sa spitgar in effect sill'entira surfatscha cun pli tard meins cuosts che per tut quellas mesiras ch'ins ha gia empruau ora.

Project seiv gronda

La finamira dalla seiv ei da clauder ora la selvaschina (camutsch, tscharvas, cavriel) ed aschia dar alla regiuvinaziun da pégn, viez, badugn, triembel, salisch ed autras sorts la pusseivladad da crescher, sviluppar ragischs fermas ed aschia tener ensemen il terren ed entras quei vinavon schurmegiar

encunter tuts prighels da natira. Planisau ei ina seiv da 2.5 m altezia e 2.8 km lunghezia cun 6 geinas las qualas san vegnir aviartas per catschar ora selvaschinas sch'ei reussescha a talas d'entrar. Plinavon duei vegnir construï en 9 loghens in access adattau per personas per aschia garantir il dretg da liber access. La seiv circumdescha ina surfatscha da biebein 25.7 hectaras.

Baghegiau vegn ella fetg massiva cun dus differents tips, tut tenor terren e pendenza. Sper la construcziun dalla seiv gronda eis ei previu da construir 80 m lavineras e 50 bucs triangulars per schurmegiar la seiv giudem direcziun damaun. Ei vegn plantau circa 15'000 plantinas (viez, ischi, salisch, culeischen, triebel, badugn, pégn e tscherscher) per francar il terren e schurmegiar encunter l'erosiun dil terren.

Ensemen culs responsabels digl uffeci cantunal da catscha e pesca eis ei vegniu elaborau in concept da menaschi. El concept vegn denter auter reglau co la seiv vegn surveglada, reparada en cass da donnas e tgi ch'ei responsabels e per tgei incumbensas schebein ei reussescha ad animals da passar la seiv.

Cuosts e finanziaziun

Ils cuosts per quella seiv ein calculai cun 1'440'000 francs. Malgrad ch'ei sextracta d'ina gronda summa ei la varianta cun ina seiv gronda en cumparegliaziun culs cuosts per sanaziun dils rempars existents ni ereger ulteriurs rempars a liunga vosta la pli persistenta. Quella mesira dat agl uaul da schurmetg da Puzastg silmeins la perspectiva da vegnir neunavon ed era da schurmegiar las proximas generaziuns encunter lavinas, crappa ed auas.

seiv gronda

cuosts da material	frs.	150'000
cuosts da helicopter	frs.	35'000
cuosts da personal	frs.	475'000
installaziun plazzal da lavur	frs.	200'000
total cuosts seiv gronda	frs.	860'000

uors per seiv gronda

uors temporars	frs.	60'000
bucs	frs.	25'000
installaziun plazzal da lavur	frs.	25'000
total cuosts uors	frs.	110'000

diversas

projectaziun e direcziun dallas lavurs	frs.	97'000
diversas e nunprovidiu	frs.	99'000
total diversas e nunprovidiu	frs.	196'000

taglia sin pli valeta frs. 94'000

total cuosts seiv ed uors frs. 1'260'000

mesiras da construcziun d'ual

plontaziuns	frs.	115'000
menaschi forestal	frs.	65'000
total mesiras da construcziun d'ual	frs.	180'000

cuosts totals dil project frs. 1'440'000

Dils cuosts totals da 1'440'000 francs surpren igl uffeci cantunal d'ual e prighels dalla natira prevedentamein 1'314'000 francs (90 %). La decisiun definitiva entras la Regenza succeda el decuors dallas proximas jamnas. Per haver success cun la seiv eis ei da gronda impurtonza da far il manteniment necessari. Ei vegn quintau che la seiv sto vegnir mantenida sil pli pauc 40 onns. Schebein la regiuvinaziun ei succedida a moda sufficiente duei la seiv silsuenter vegnir allontanada. Tschelluisa duei quella seiv vinavon vegnir mantenida. Ils cuosts per il maneniment duront tut quels onns astga buca vegnir sutschazegiaus. Tenor calcul sto annualmein vegnir quintau cun cuosts da 28'200 francs per il manteniment. Sut il manteniment ein era ils cuosts per baghegiar anavos la seiv risguardai.

cuosts annuals

cuosts per manteniment seiv	frs.	26'000
cuosts per manteniment uors	frs.	2'200
totals cuosts annuals	frs.	28'200

Vid ils cuosts annuals separticipescha igl uffeci cantunal d'ual e prighels dalla natira prevedentamein cun biebein 90 %.

Conclusiun

Igl uaul da schurmetg Puzastg ha la funcziun da garantir la segirtad dils quartiers da Surrein-Giachentrina e Surrein-Reïts sco era la via Val encunter prighels dalla natira. Muort il fetg schliet stan digl uaul a Puzastg sa igl uaul oz buca surprender dil tutfatg quell'incarica zun impurtonta. Igl uaul sepresenta gia en in aschi schliet stan ch'igl ei la davosa schanza da salvar el. Ils motivs per la regiuvinaziun pintga ein l'exposiziun, la pendenza, las jarvas aultas che fan umbriva, greppa e vallettas

e cunzun donns entras la selvaschina. Cun la seiv gronda duei il prighel dalla natira vegnir reducius ed aschia donns prevegni. La suprastanza communal ei suentar haver analisau la situaziun da rudien perschuada che sulettamein ina seiv sa megliurar la problematica dalla regiuvinaziun digl uaul da schurmetg da Puzzastg.

Damai ch'il present project survarga la cumpetenzza finanziaria dalla radunonza communal duei sebasond sin art. 27 b) dalla constituziun communal la cuminonza dil votants decider davart il project ed il credit necessari ils 24 da november 2024 all'urna.

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal d'approbar il project seiv gronda per igl uaul da Puzzastg e da conceder il credit brut da 1'440'000 francs per mauns dalla votaziun all'urna.

Informaziuns cuortas

80 onns Uniun da pescadurs Sumvitg

Ils 15 e 16 da zercladur 2024 ha l'uniun da pescadurs Sumvitg astgau festivar lur 80avel duront nosssa pesca comunabla sil Lag da Laus. Per tut ils buns giavischs e schenghetgs sco era las biaras e bialas visetas sil lag lein nus engraziar grondamein. Era a *Sur Saji* che ha fatg la messa campestra sco era als Sunatibas che han embelliu nosssa messa in grond engraziel fetg.

Sin in bien seveser e cordials salids

Suprastanza dall'uniun da pescadurs

Acziun «pacs da Nadal», Acziun da rimnada

Mintg'onn rimnan famiglias, pleivs, scolas uniuns e fatschentas svizras pacs da Nadal per personas ch'ei en pupira. Separticipeschas ti era?

Ti sas retrer las scatlas per pachetar igl uorden tier *Marietta Sgier* a Rabius. Ni che ti setegnas vid las mesiras suandontas dallas scatlas:

per affons:	38x25x12 cm
per carschi:	38x25x20 cm

Ti stos exnum era setener vid las reglas da pachetar. Las informaziuns necessarias ein disponiblas sin <https://www.lio.ch/projekt/aktion-weihnachtspaeckli>.

Ils pacs sas ti dar giu entochen ils 23 da november 2024 a Rabius tier *Marietta Sgier*, Via Surrein 12, 7172 Rabius, 081 943 10 05 ni a Surrein tier *Myriam Pelican*, Via Plazzas 70, 7173 Surrein, 079 420 76 01.

Engraziel per mintga pac che va a favur dad in affon ni in carschiu en pupira!

Myriam Pelican

Bus local

Dapi ils 5 d'uost 2024 cursescha in bus local las squadras dalla vischnaunca da Sumvitg tenor urari. Quell'incarica ha la suprastanza communal surdau alla *GreinaBus GmbH*. En ina emprema fasa da test che cuoza entochen il december 2024 sa vegnir fatg diever gratuitamein dalla purschida.

Tier las fermadas secatta in tabla corrispundenta cun igl urari dil bus local. Naven dil december 2024 ei la nova purschida integrada el plan dil traffic public ordinari ed il bigliet sa lu era vegnir empustaus sur l'applicaziun «SBBapp». Plinavon vegn naven dil december introduciu in taxi da clom per ils uclauns. Igl urari dil bus local sco era ulteriuras informaziuns davart il bus local ein disponiblas sin la pagina d'internet www.sumvitg.ch.

La suprastonza communal spera ch'ei vegn stedi fatg diever dalla nova purschida. Per damondas stat l'administraziun communal bugen a Vossa disposiziun.

Suprastonza communal

Inauguraziun ovra hidraulica Cumpadials ed investa dils providiments d'aua Sumvitg/Sogn Benedetg e Cumpadials/Clavadi

Ils edificis e stabiliments dil providiment d'aua da Murtès ein vegni baghegiai duront ils onns 1962/63. Biebein 50 onns pli tard eis ei semussau ch'igl ei necessari da sanar ils indrezs. En special adempvevan las combras d'aua, las staziuns da reducir la pressiu ed ils reservuars buca pli las prescripziuns necessarias. Plinavon eran las lingias da transport en in schliet stan. Ord quei motiv ha la suprastonza communal sut il presidi da Walter Deplazes surdau las empremas incaricas per ina sanaziun dils providiments d'aua igl onn 2009. Igl onn 2017 ha la suprastonza communal sut il presidi d'Armin Candin presentau il project da sanaziun. Gia da gliez temps era previu d'intergrar ina ovra hidraulica cun aua da beiber. Cun quei che la finanziaziun era aunc buca reglada ha la suprastonza communal da gliez temps decidu d'instradar en ina emprema fasa la sanaziun dils providiments d'aua ed en ina secunda fasa pli tard schebein la rentabilitad sa vegnir garantida l'ovra hidraulica. La stad 2022 ei il temps allura staus madirs per suttametter il project dall'ovra alla cuminonza dils votants. Sin proposta dalla suprastonza communal ha la cuminonza dils votants decidu cun 453 vuschs enviers 80 vuschs da realisar il project e concedu in credit brut da 1.8 milliuns francs. Muort ina revisiun dall'ordinaziun federala pertuccont promoziun dall'energia ch'ei ida en vigur igl onn 2023 ha la suprastonza communal decidu igl onn 2022 da spustar il project sin igl onn 2023. Quei damai che la confederaziun surpren dapi l'entschatta 2023 tochen 50 % dils cuosts reconuschi tier la construcziun d'ovras cun aua da beiber cun prestaziuns sut in megawat.

Sonda, ils 24 d'uost 2024 ha giu liug l'inauguraziun dall'ovra hidraulica Cumpadials e l'investa dils providiments d'aua Sumvitg/Sogn Benedetg e Cumpadials/Clavadi. Il di da fiasta ei vegnius lantschus avonmiezdi cun guidas tier ils indrezs dil providiment d'aua a Sumvitg/Planatsch e Sumvitg/Murtès. Talas guidas ei vegnidas menadas dil caufontauna Roland

Bearth e da siu substitut René Bertschi. A Cumpadials han convischinas e convischins giu duront il di la pusseivladad da prender investa dalla nova ovra hidraulica. Cun gronda premura ha igl inschignier Walter Deplazes declarau sco tala funcziuna e las lavurs exequidas naven dalla planisaziun entochen ch'ella ei vegnida prida en funcziun. Duront igl entir di ha la vischnaunca purschiu bubrondas e spisas allas visitadras ed als visitaders. Dallas 16.00 uras ei la nova ovra hidraulica vegnida benedida dil plevon Sur Saji. Plinavon ha il parsura communal Patrick Schaniel engraziu a tuttas fatschentas e personas ch'ei s'engaschadas en favur dalla nova ovra ed en favur dalla sanaziun dils providiments d'aua. Terminau igl act official ha l'interpresa Trojer SA che ha furniu ils indrezs dall'ovra hidraulica cun surdar in crucifix la quala vegn pendida si ella centrala nova a Cumpadials. Allas festivitads han rodund 150 personas priu part.

La suprastonza communal engrazia a tuts personas ch'ei s'engaschadas per il beingartegiar dil di da fiasta. En special engrazia ella alla Societad da musica Sumvitg/Cumpadials che ha menau la gastronomia ed a Marcel Flury da Cumpadials che ha procurau per ina fetg buna pulenta.

Suprastonza communal

Editura
Vischnaunca Sumvitg, Via Quadras Su 10, 7175 Sumvitg
telefon: 081 920 25 00
e-mail: info@sumvitg.ch